

प्र. 1 पाठ्यपुस्तक के आधार पर नीचे दिए गए विधानों के सही (20)

विकल्प चुनकर उसके क्रम को में लिखिए।

- (1) स्वास्थ्य अधिकारी को गंदगी के बारे में शिकायती पत्र देना हो तो उसे कौन-सा पत्र कहेंगे ?
 (A) व्यवसायिक पत्र   (B) बधाई पत्र
 (C) निमंत्रण पत्र   (D) कार्यालयी पत्र
- (2) रापर से घोलावीरा पहुँचते ही हमारी कौन-सी प्राचीन संस्कृति का स्मरण हो जाता है ?
 (A) मोहें-जो-दडो   (B) हडप्पा संस्कृति
 (C) द्वापर युग   (D) सिंधु संस्कृति
- (3) श्री शंकरदयाल शर्मजी भारत के कौन से राष्ट्रपति थे ?
 (A) पहले   (B) चौथे   (C) आठवें   (D) नौवें
- (4) संत तुलसीदासजी किसके भक्त थे ?
 (A) राम   (B) कृष्ण   (C) हनुमान   (D) शिव
- (5) शिव मंगल सिंहजी का उपनाम क्या है ?
 (A) सुमन   (B) अज्ञेय   (C) दिनकर   (D) मिश्र
- (6) हास्य एवं व्यंग्य विनोद का सशक्त माध्यम क्या है ?
 (A) चुटकुले   (B) पहेलियाँ   (C) कहानी   (D) निबंध
- (7) जग सूना रेगिस्तान जैसा लगता है, क्योंकि...
 (A) यहाँ असह्य गर्मी पड़ने लगी है।
 (B) यहाँ चारों ओर रेत है।
 (C) यहाँ प्यार की बारिश नहीं हो रही है।
 (D) यहाँ दुर्घटनाओं की संख्या बढ़ गई है।

- (8) बाबा भारती कहाँ रहते थे ?
- (A) मंदिर (B) घर (C) महल (D) झेंपडी
- (9) बत्तीस सिपाही किसे घेरे रहते है ?
- (A) आँख (B) जीभ (C) मुँह (D) नाक
- (10) खुदा चाहे तो किसे टाल सकता है ?
- (A) मनत (B) आफत (C) दावत (D) किसत
- (11) ईद की नमाज पढ़ने की जगह को क्या कहते है ?
- (A) ईद मैदान (B) ईदघर (C) ईदगाह (D) ईदबाग
- (12) डॉ. कलामने अपनी कौन सी कक्षा की यादगार घटना सुनाई ?
- (A) चौथी (B) सातवी (C) छट्ठी (D) पाँचवी
- (13) करी सिरसे कौन है ?
- (A) लेखक (B) शिक्षक (C) वैज्ञानिक (D) डोक्टर
- (14) सिद्धार्थने किस पक्षी की रक्षा की ?
- (A) कबूतर (B) हंस (C) तोता (D) पपीहा
- (15) अष्टकोण मंदिर पर बने शिलालेख में किसका नाम नहीं था ?
- (A) ममता (B) हुमायूँ (C) अकबर (D) चूडामणि
- प्र. 2 (अ) निम्नलिखित प्रश्नों के सविस्तार उत्तर लिखिए। (किन्हीं तीन) (06)
- (1) कच्छ के धार्मिक स्थलों की जानकारी दीजिए।
  - (2) खडगसिंह ने सुलतान को कैसे प्राप्त किया ?
  - (3) 'भरत' गद्य को आधार पर सर्वदमन की विशेषताओं का वर्णन कीजिए।
  - (4) हामिद ने मेले में से क्या खरीदा ? क्यों ?
- (ब) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-दो वाक्य में उत्तर लिखिए। (05)
(किन्हीं पाँच)
- (1) पहेली के अनुसार छाते की क्या विशेषता है ?

- (2) दूसरा दोस्त लखपति बनने पर क्या करेगा ?
 (3) शास्त्रीजी के जीवन का संदेश क्या है ?
 (4) संदेशा व्यवहार के माध्यम कौन-कौन से है ?
 (5) शिक्षक श्री शिवसुबह्यमण्ण अय्यरने छात्रों को किसका जीवंत उदाहरण दिया ?
 (6) पूर्ण ग्रह बनने के लिए कितना समय लग सकता है ?
 (क) किन्हीं एक विषय पर पात्र का परिचय लिखिए। (02)
- (1) सुनीता विलियम्स का बचपन
 (2) बाबा भारती की महानता
 (ड) सही जोड़ मिलाइए। (02)
- (अ) (ब)
- (1) उलझन-सुलझन - (A) रेखाचित्र
 (2) पत्र एवं डायरी - (B) पहेलियाँ
 (3) कर्मयोगी लाल बहादुर शास्त्री - (C) कहानी
 (4) ममता - (D) पत्र
- प्र. 3 (अ) निम्नलिखित प्रश्नोंके सविस्तार उत्तर लिखिए।(किन्हीं दो) (04)
- (1) इन्सान को बाँटने का क्या अर्थ है ?
 (2) कविने मनुष्य की किस विशेषता की ओर इशारा किया है ?
 (3) माँ से कहानी सुनकर पुत्र ने क्या निर्णय सुनाया ?
 (ब) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-दो वाक्य में उत्तर लिखिए। (किन्हीं चार) (04)
- (1) कवि हर आफत क्यों टाल सकता है ?
 (2) कवि ने प्रातः काल को 'नया' क्यों कहा है ?
 (3) 'मत बाँटो इन्सान को' कविता के अनुसार अब तक किन चीजों का बाँटवारा हो चुका है ?

- (4) तुलसीदास किसके घर जाना नहीं चाहते ?
 (5) ज्वार कहाँ-कहाँ उठा है ?
 (क) काव्यपंक्तियाँ को पूर्ण कीजिए।

(02)

साँई इतना.....

.....भूखा जाय।

अथवा

निम्नलिखित काव्य-पंक्तियों का भावार्थ लिखिए।

‘युग युग के मुरझे सुमनो में नयी नयी मुस्कान भरो।

उठो धरा के अमर सपूतो, पुनः नया निर्माण करो ॥

प्र. 4 सूचना अनुसार लिखिए।

(15)

(1) निम्नलिखित विशेषण को प्रयोग करके वाक्य बनाइए।

(01)

मूल्यवान

(2) निम्नलिखित शब्दों की शब्दकोश के क्रम में लिखिए।

(01)

अभिवादन, संग्राम, शायर, प्रगति

(3) निम्नलिखित शब्दों के अर्थ लिखिए।

(01)

उद्यम, माँझी

(4) निम्नलिखित शब्द का लिंग परिवर्तन करके वाक्य में

(01)

प्रयोग कीजिए।

लेखक

(5) निम्नलिखित शब्द का वचन परिवर्तन करके वाक्य में

(01)

प्रयोग कीजिए।

गमला

(6) निम्नलिखित कहावत का अर्थ लिखिए।

(01)

न रहेगा बाँस, न बजेगी बाँसुरी।

- (7) निम्नलिखित मुहावरे का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए। (01)
- फूला न समाना
- (8) निम्नलिखित शब्दों का विलोम शब्द लिखिए। (01)
- जमीन, गरीब
- (9) निम्नलिखित शब्दों के समानार्थी शब्द लिखिए। (01)
- शीतल, रेगिस्तान
- (10) निम्नलिखित उपसर्ग से लगाकर शब्द पुनः बनाइए। (01)
- प्रति, अथ
- (11) निम्नलिखित शब्दों में प्रत्यय जोड़कर नया शब्द बनाइए। (01)
- समाज, मनुष्य
- (12) निम्नलिखित वाक्य में से अव्यय पहचानकर उसका प्रकार लिखिए। (01)
- (1) हमारे घर के आगे पाठशाला है।
- प्र. 5 (अ) निम्नलिखित किसी एक विषय पर निबंध लिखिए। (08)
- (1) खेल का महत्व
- (2) एक घायल पक्षी की आत्मकथा
- (3) मेले में दो घंटे
- (ब) राष्ट्रभाषा का महत्व समझते हुए अपने मित्र को पत्र लिखिए। (05)
- अथवा

नीचे दिए गए पद्य को पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

किताबे कुछ कहना चाहती हैं।

किताबों में चिड़ियाँ चहकती हैं।

किताबों में खेतियाँ लहलहाति हैं।

किताबों में झरने गुनगुनाते हैं।

परियाँ के किस्से सुनाती हैं।

किताबों में रोकेट का राज है।

किताबों म साइन्स की आवाज है।

किताबों का कितना बड़ा संसार है।

किताबों में ज्ञान की भरमार है।

क्या तुम इस संसार में

नहीं जाना चाहोगे ?

किताबें कुछ कहना चाहती हैं।

प्रश्न : तुम्हारे पास रहना चाहती हैं।

(1) किताबे किसके किस्से सुनाती है ?

(2) किताबों में क्या-क्या है ?

(3) हमें किताबे क्यों पढ़नी चाहिए ?

(4) प्रस्तुत कविता में किन्हीं दो शब्दों के समानार्थी शब्द
लिखिए।

(5) इस कविता को उचित शीर्षक दीजिए।

(क) निम्नलिखित परिच्छेदका मातृभाषा में अनुवाद कीजिए। (02)

कुम्हार मिट्टी का घडा बनाते समय उसका बेढ़ंगापन दूर
करता रहता है। बाहर से वह घडे पर हाथ से चोट करता है,
परंतु भीतर वह हाथ से उसे सहारा देता है। गुरु भी कुम्हार की
तरह होता है।

ધોરણ-8

**અભ્યાસક્રમ પ્રથમ સત્ર
૨૦૧૬-૨૦**

વિષય - સંસ્કૃત

માસ	પ્રકરણ ક્રમાંક	પ્રકરણના નામ	શિક્ષણ કાર્ય/પોઝેક્ટ કાર્ય
જૂન	૧ ૨	વન્દના (મુ.પા.) ચિત્રપદાનિ - ૧ ચિત્રપદાનિ - ૨	સરસ્વતી દેવીને અનુરૂપ કોઈપણ પાંચ શ્લોકોનું અનુવાદ (ચિત્રસહિત) ચિત્રપદાનિ નાઆધારે એષ: એષા: પ્રમાણે વાક્યો - સ્ત્રીલિંગ (ચિત્રસહિત)
જુલાઈ	૩ ૪	આત્મશ્રદ્ધાયા: પ્રભાવ: એહિ સુધીર (મુ.પા.)	‘આત્મશ્રદ્ધા’ને અનુરૂપ કોઈપણ એક વાર્તાલેખન
ઓગસ્ટ	૫	શીલાયા: પ્રવાસ: પુનરાવર્તનમ् - ૧ પુરુષ અને ગણ વર્તમાન પરસ્પેચી પ્રત્યયો	
સપ્ટેમ્બર	૬ ૭	વિનોદપદ્યાનિ (મુ.પા.) સંઘર્ષયા પુનરાવર્તનમ् - ૨ પ્રકરણ નીચે આવતા શાત્ર્યમ	વિનોદપદ્યાનિ અનુસાર પાઠ્યપુસ્તક બહારના પદ્યો ૧ થી ૧૦૦ સંખ્યા અંક અને શબ્દમાં લખો.
ઓક્ટોબર	૮ પુનરાવર્તન - ૨	મમ દિનચર્યા	મમ દિનચર્યા તમારા રોજિંદા કાર્યને આધારે સંસ્કૃતમાં લખો.

પ્રકરણ નીચે આવતા જ્ઞાતવ્યમ, ભવાન, જાનતિ ? તથા તમામ ઉદાહરણોની ચર્ચા દ્યાનમાં લેવી, પરીક્ષામાં પૂછી શકાશે.

ધોરણ-8

અભ્યાસક્રમ દ્વિતીય સત્ર વિષય - સંસ્કૃત
૨૦૧૯-૨૦

માસ પ્રકરણ ક્રમાંક પ્રકરણના નામ શિક્ષણ કાર્ય/પ્રોજેક્ટ કાર્ય

નવેમ્બર ડિસેમ્બર	૧ ૨ ૩	યુતી મમ ખલુ નિદ્રાતિ । (મુ.ણ.) ખેલ મહોત્સવ: પ્રહેલિકાઃ (મુ.પા.) કૃદંત, સંબંધક ભૂતકૃદંત	પુત્રી મમ ખલુ નિદ્રાતિ ને આધારે ક્રોઈપણ બે ગુજરાતી હાલરંગ લખો.
જાન્યુઆરી	૪ ૫	પ્રેરણદીપઃ ચાણક્યઃ પ્રભાતવર્ણનમ् (મુ.પા.) હેત્વથી કૃદંત	પાઠ્યપુસ્તક બહારના પ્રહેલિકા લખો. (ક્રોઈપણ નણ)
ફેબ્રુઆરી	૬ ૭ ૮	રમણીયા નગરી સુભાષિતાનિ (મુ.પા.) મનુષ્યસિંહયોઃ મૈત્રી	ગુજરાતની રાજ્યાની વિશે સંસ્કૃતમાં પ્રોજેક્ટ લખો. (ચિત્ર સહિત)
માર્ચ	પુનરગવર્તનમ् - ૨ ભાષાસજ્જતા, અભ્યાય		

- પ્રકરણ નીચે આવતા જ્ઞાતવ્યમ, ભવાન, જાનતિ ? તથા તમામ ઉદાહરણોની ચર્ચા કરી ધ્યાનમાં લેવી તથા પરીક્ષામાં પૂછી શકાશે.
- ખેલામહોત્સવ: પ્રજાતવર્ણનમ્, રમણીય નગરી પાઠના આધારે સંસ્કૃતમાં પ થી એવાક્ય પૂછી શકાશે.

ધોરણ : 8	પ્રથમ સત્ર - 2019-20	અભ્યાસક્રમ :
વિષય : સંસ્કૃત		કુલ ગુણા : 80

- પ્ર. ૧ (અ) પાઠ્યપુસ્તકને આધારે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધીને
તેના ક્રમ-અક્ષર સામે આપેલા □ માં લખો. [10]
- (બ) નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી આપો. [02]
 (ક) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ આપો. [02]
 (સ) નીચેના શબ્દોના વિરુદ્ધાર્થી આપો. [02]
 (ઇ) નીચેના શબ્દોના સંસ્કૃત અર્થ આપો. [02]
 (ઈ) નીચેની સંધિ વિચ્છેદ કરો. [02]
- પ્ર. ૨ (અ) નીચે આપેલ ગદ્યખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. [05]
 (બ) નીચે આપેલ નાટ્યખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. [05]
 (ક) નીચે આપેલ પદ્યખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. [06]
 (સ) નીચે આપેલ શ્લોકપૂર્તિ કરો. [04]
- પ્ર. ૩ (અ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના સંસ્કૃતમાં ઉત્તર આપો. [05]
 (બ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ગુજરાતીમાં ઉત્તર આપો. [05]
 (ક) જોડકા જોડો. [05]
 (સ) નીચે આપેલ ખાતી જગ્યા પૂરો. [05]
- પ્ર. ૪ (અ) નીચે આપેલ ગદ્યાંશ વાંચી નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. [05]
 (બ) નીચેનાં વાક્યોને ઘટનાક્રમ અનુસાર ગોઠવો. [05]
- પ્ર. ૫ (અ) નીચે આપેલ વાક્યોનું સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. [03]
 (બ) નીચે આપેલ સમયને સંસ્કૃતમાં લખો. [03]
 (ક) નીચે આપેલ વાક્યોનું સુંદર અક્ષરે અનુલેખન કરો. [02]
 (સ) પ્રવૃત્તિલક્ષી પ્રશ્ન.

દોરણા : 8

પ્રથમ સત્ર - 2019-20

અભ્યાસક્રમ :

વિષય : સંસ્કૃત

કુલ ગુણ : 80

પ્ર. ૧ પાઠ્યપુસ્તકને આધારે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધીને

ક્રમઅક્ષર સામે આપેલા માં લખો.

[10]

- (1) કન્યા માતા કિં વરયતે ?
(A) રૂપમ् (B) જ્ઞાનમ् (C) વિજ્ઞમ् (D) ભોજનમ्
- (2) કવિના ભતે ક્રમગ્રંથમાં કયો ગુણ છે
(A) લઘુત્તા (B) અભ્યતા (C) સરળતા (D) નિર્મળતા
- (3) એકલવ્ય: કિં પઠિતુમ् ઇચ્છતિ સ્મ ?
(A) અશ્વવિદ્યામ् (B) ધનુર્વિદ્યા (C) વેદવિદ્યામ् (D) બાળવિદ્યામ्
- (4) કસ્ય સેવાસત્કારમ् વયં કર્તુમ् ઇચ્છામ્ઃ ?
(A) ગુરુજનસ્ય (B) ભારતમાતુ: (C) અતિથિનામ् (D) જ્ઞાનિજનસ્ય
- (5) અજન્તાત: પ્રવાસ: પ્રથમં કુત્ર ગમિષ્યતિ ?
(A) શીરડીં (B) નાસિકં (C) ઘુણોશ્વર (D) ત્રય્મ્બકેશ્વરમ्
- (6) ત્રિંશત् કદલીફલાનિ ક: ક્રેતુમ् ઇચ્છતિ ?
(A) જયેશઃ (B) રમેશઃ (C) મહેશઃ (D) સુરેશઃ
- (7) શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાયાં કતિ શ્લોકાઃ સન્તિ ?
(A) સપ્તશતં (B) અષ્ટશતં (C) અષ્ટાદશં (D) શતમ्
- (8) 'શતરૂમ્યકાણિ સ્વીકરોતુ' – આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?
(A) રમેશઃ (B) સુરેશઃ (C) ફલવિક્રેતા (D) ગ્રાહકઃ
- (9) કુન્દ-તુહિન-શાશી-ધવલઃ ક: વર્તતે ?
(A) દેવી પાર્વતી (B) દેવી શારદા (C) દેવી લક્ષ્મી (D) દેવી બ્રહ્માણિ
- (10) 'એતાનિ પાત્રાણિ' – આ વાક્યનું ગુજરાતી શું થશે ?
(A) આ વાસણો છે (B) તે વાસણો છે
(C) ત્યાં વાસણો છે (D) અહીં વાસણો છે

- (ભ) નીચેના શબ્દોના સમાનાર્�ી આપો. (2)
 (૧) ગજ (૨) શ્વાન
- (ક) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ આપો. (2)
 (૧) ગાયં (૨) ધાવનં
- (સ) નીચેના શબ્દોના વિરુદ્ધાર્થી આપો. (2)
 (૧) ધવત્ય (૨) અત્ર
- (ઇ) નીચેના શબ્દોના સંસ્કૃત અર્થ આપો. (2)
 (૧) ટેબલ (૨) ઉઠવું
- (ઈ) નીચેની સંધિ વિશ્લેષણ કરો. (2)
 (૧) મિષ્ટાન્નમિતરે (૨) તદૈવ

પ્ર. ૨ (અ) નીચે આપેલ ગદ્યખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. (કોઈપણ એક) (05)

- (1) સ: આચાર્યસ્ય દ્રોણસ્ય એકાં મૂર્તિમ् અરચયત् । સ: પ્રતિદિનં મૂર્તિમ् અનમત् । પ્રાતઃ અરભ્ય સાયંકાલપર્યન્તં ધનુર્વિદ્યાયા: અભ્યાસ અકરોત् । શનૈ: શનૈ: સ: કુશલ: ધનુર્ધર: અભવત् । એકદા તસ્મિન્ વને ગુરુદ્રોણ: પાણ્ડવૈ: કૌરવૈ: ચ સહ આગછ્છત् ।
- (2) અહં પ્રતિદિનં ષડ્વાદને ઉત્તિષ્ઠામિ । ષડ્વાદનતઃ સાર્ધષડવાદનપર્યન્તં દન્તધાવનં સ્નાનં ચ કરોમિ । સાર્ધષડવાદનત્ સપ્ત વાદનપર્યન્તં યોગાસનં કરોમિ । તદન્તરં દુર્ધં પિબામિ અલ્પાહારં ચ કરોમિ । નવવાદનતઃ દશવાદનપર્યન્તમ् અધ્યયનમ् કરોમિ ।

(બ) નીચે આપેલ નાટ્યખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. (05)

રમેશ: - પશ્યત, તત્ત્રૈવ ફલવિપણીમ् અસ્તિ ।

સુરેશ: - પञ્ચભ્યાં વિપણ્યાં પકવાનિ ફલાનિ સન્તિ ।

રમેશ : - ભદ્ર, આમ્રફલાનાં કિયત् મૂલ્યમ् ?

ફલવિક્રોતા : - પઞ્ચાશત્રૂપ્યકાળાં દશ ફલાનિ ।

રમેશ : - દ્વાદ્શકદલીફલાનામ् ?

(ક) નીચે આપેલ પદ્ધંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. (કોઈપણ બે) (06)

(1) એહિ સુધીર ! એહિ સુવિક્રમ ।

ખેલનાર્જ્ઞણ ગચ્છામ ।

ધાવન – કૂર્દન – ચલનૈઃ ખેલૈઃ

વગ્રકાયતાં વિન્દામ ॥

(2) ઉષ્ટ્રાણાં હિ વિવાહેષુ ગીતં ગાયન્તિ ગર્દભાઃ ।

પરસ્પરં પ્રશસન્તિ અહો રૂપમ् ! અહો ધ્વનિઃ ॥

(3) જય જય હે ભગવતિ સુરભારતિ

તવ ચરણૌ પ્રણમાભઃ

નાદ બ્રહ્મમયિ જય વાગીશ્વરિ

શારણં તે ગચ્છામઃ ॥

(સ) નીચે આપેલ શ્લોકપૂર્તિ કરો. (04)

(1) એહિ દિનેશ ! ..... વિહરામ ॥

(2) ટકા ધર્મઃ ..... ટકટકાયતે ॥

પ્ર. ૩ (અ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના સંસ્કૃતમાં ઉત્તર આપો. (05)

- (1) શારદાદેવી કસ્ય વિકાસં કરેતિ ?
- (2) પ્રવાસ: કસ્ય ભાગ: અસ્તિ ?
- (3) જામાતા સદા કિમ् અપેક્ષતે ?
- (4) જામાતા સદા કિમ् અપેક્ષતે ?
- (5) કસ્ય હિતાર્થ જીવામ् ?

(બ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ગુજરાતીમાં ઉત્તર આપો. (05)

- (1) સરસ્વતીદેવી ક્યા બિરલજવા પ્રાર્થે છે ?
- (2) મૃષાદિની કયાં જાય છે ?
- (3) સુરેશ શું ખરીદવા ઈચ્છતો હતો ?
- (4) વૈદરાજને કોના ભાઈ ગણાવ્યા છે ?
- (5) એકલબ્ય આપણને શું શીખવે છે ?

(ક) જોડકા જોડો. (05)

અ

બ

(1) જ્યોતિલિઙ્ગાની	-	કાલિદાસ
(2) મહાકાવ્યાનિ	-	રઘુવંશમ्
(3) વડોદરા	-	વિશ્વામિત્ર
(4) દ્રષ્ટા ઋષિ:	-	દ્વારદશ:
(5) મહાકવિ	-	સંસ્કૃત સન્દેશઃ

(સ) નીચે આપેલ ખાલી જગ્યા પૂરો. (05)

- (1) એકલબ્યસ્ય ..... તસ્ય શ્રદ્ધા શિથિલા ન અભવત् ।
- (2) સદા ..... અનુગચ્છામ ।
- (3) બાન્ધવા: ..... ઇચ્છન્તિ ।
- (4) દ્વારદશ કદલીફલાનાં ..... રૂપ્યકાળિ ।
- (5) સરસ્વતીદેવી ..... ત્રિભુવનધન્ય ચ અસ્તિ ।

પ્ર. ૪ (અ) નીચે આપેલ ગધાંશ વાંચી નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (05)

ધારાયા: જન્મદિનમ् અસ્તિ । ધારા સરસ્વતીભાભાતુ: સમીપં ગચ્છતિ । અદ્ય ધારા એકાદશમે વર્ષ પ્રવિશતિ । અતઃ સા તત્ત્ર એકાદશદીપાન् પ્રજ્વાલયતિ । સરસ્વતીમાતુ વન્દનં કરોતિ । અનન્તરમ् યજ્ઞમ् અધિ ભવતિ । ધારા અક્ષરપાત્રે મુદ્દિધાનં સ્થાપયતિ । અનન્તરં સા શુભસંક્રલ્પં કરોતિ । આચાર્ય: જન્મદિવસ્ય શુભાશીષં દદાતિ ।

- પ્રશ્નો : (1) કસ્યા: જન્મદિનમ् અસ્તિ ?
(2) ધારા જન્મોદિનોત્સવં કસ્યા: વન્દનાં કરોતિ ?
(3) ધારા કવિ દીપાન् પ્રજ્વાલયયતિ ?
(4) ક: જન્મદિવસ્ય શુભાશીષં દદાતિ ?
(5) ધારા અક્ષરપાત્રે કિં સ્થાપયતિ ?

(બ) નીચેનાં વાક્યોને ઘટનાક્રમ અનુસાર ગોઠવો. (05)

- (1) અમ્બ, કથમ् અસ્તિ સર્વ કુશલં વા ? (05)
(2) અહં શીલાયા: માતા વદામિ ।
(3) કિશ્ચિત્ કાર્યમ् અસ્તિ વા ?
(4) અહં તયા સહવાર્તાલાપં કર્તુમ् ઇચ્છામિ ।
(5) ભવત્યા: પ્રવાસ: કર્થ પચલતિ ।

પ્ર. ૫ (અ) નીચે આપેલ વાક્યોનું સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. (03)

- (1) તમે સૈનિકો છે.
(2) હર્ષા સુરતથી અમદાવાદ જાય છે.
(3) આ પોપટ છે.

(બ) નીચે આપેલ સમયને સંસ્કૃત શાઢોમાં લખો. (03)

- (1) ૮:૧૪ (2) ૩:૦૪ (3) ૧૦.૪૪

(ક) નીચે આપેલાં વાક્યોનું સુંદર અક્ષરે અનુલેખન કરો. (02)

- (1) તાનિ પુસ્તકાનિ અસ્તિ ।
(2) અહં છાત્ર: અસ્મિ ત્વં બાલિકા: ।

(સ) પ્રવાસથી થતા ફાયદા વિશે ગુજરાતીમાં તમારા વિચારો ટૂંકમાં લખો. (02)

ધોરણ : 8
વિષય : સંસ્કૃત

દ્વિતીય સત્ર - 2019-20

અભ્યાસક્રમ :
કુલ ગુણ : 70

- પ્ર. ૧ (અ) પાઠ્યપુસ્તકને આધારે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધીને
તેના ક્રમ-અક્ષર સામે આપેલા □માં લખો. [07]
- (બ) નીચેના શબ્દોના સમાનાર્�ી આપો. [02]
(ક) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ આપો. [02]
(સ) નીચેના શબ્દોના વિરુદ્ધાર્થી આપો. [02]
(ધ) નીચેના શબ્દોના સંસ્કૃત અર્થ આપો. [02]
- પ્ર. ૨ (અ) નીચે આપેલ ગદ્યખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. [05]
(બ) નીચે આપેલ નાટ્યખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. [05]
(ક) નીચે આપેલ પદ્યખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. [06]
(સ) નીચે આપેલ શ્લોકપૂર્તિ કરો. [04]
- પ્ર. ૩ (અ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના સંસ્કૃતમાં ઉત્તર આપો. [05]
(બ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ગુજરાતીમાં ઉત્તર આપો. [05]
- પ્ર. ૪ (અ) જોડકાં જોડો. [05]
(બ) નીચે આપેલ ખાતી જગ્યા પૂરો. [05]
- પ્ર. ૫ (અ) નીચે આપેલ ગદ્યાંશ વાંચી નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. [05]
(બ) નીચે આપેલા વાક્યોનું સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. [03]
(ક) નીચે આપેલ સુભાષિતનું અનુવાદ કરી તેને સમજાવો. [03]
(સ) નીચે આપેલ વાક્યોનું સુંદર અક્ષરે અનુલેખન કરો. [02]
(ધ) પ્રવૃત્તિલક્ષી પ્રશ્ન. [02]

ધોરણ : 8

દ્વિતીય સત્ર - 2019-20

વિષય : સંસ્કૃત

અભ્યાસક્રમ :

કુલ ગુણા : 70

પ્ર. ૧ (અ) પાઠ્યપુસ્તકને આધારે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધીને
ક્રમઅક્ષર સામે આપેલા માં લખો. [07]

(1) બિડાલ: કિં કરોતિ ?

(A) ઘોર વિરાવમ् (B) ભૌ ભૌ (C) ગાનં (D) નિદ્રાતિ

(2) બાલકા: પ્રયત્નપૂર્વકં શીଘ્રતયાં કિં કુર્વાત્તિ ?

(A) ચલતિ (B) ધાવતિ (C) ખેલતિ (D) ક્ષિપતિ

(3) શંઙ્કર: કુત્ર આરુદ: ?

(A) પર્વતારૂઢ (B) વૃષારૂઢ (C) વાહનારૂઢ (D) રથારૂઢ

(4) ગુર્જરપ્રદેશ શાસનસ્ય મુખ્ય કાયાલય કિમ् અસ્તિ ?

(A) સચિવાલય (B) કલાભવન (C) વિદ્યાભવન (D) અક્ષરધામ

(5) વૃક્ષાય ક: ધૂનયતે ?

(A) સિંહ: (B) બ્યાઘ: (C) કપિ: (D) શૃગાલ:

(6) રમેશ: કતિ નારઙ્ઘફલાનિ ક્રીણતિ ?

(A) શત (B) સપ્ત (C) દ્વાદશ (D) વિંશતિ

(7) નીચે આપેલા શબ્દોમાંથી સંબંધક ભુતકૃદંતનું રૂપ કર્યું છે ?

(A) અભવત् (B) આદિતુમ् (C) નીત્વા (D) અવદત्

(અ) નીચેના શબ્દોના સમાનાર્�ી આપો.

(૧) ત્રયા (૨) શીધ્ર

[02]

(ક) નીચેના શબ્દોના વિરુદ્ધાર્થી આપો.

(૧) મિત્રમ्   (૨) અત્ર

[02]

(સ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ આપો.

(૧) શ્રાન્તા   (૨) ખગ

[02]

(ઈ) નીચેના શબ્દોના સંસ્કૃત અર્થ આપો.

(૧) મેદાન   (૨) હાસ્ય

[02]

પ્ર. ૨ (અ) નીચે આપેલ ગદ્યભંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. (કોઈપણ એક) (05)

વિવેકાનન્દસ્ય વિદ્યાલયે ખેલમહોત્સવઃ ચલતિ બાલકાઃ

પ્રસન્નાઃ સન્તિ । સર્વે કૌશલસ્ય પ્રદર્શનિં કર્તુમ् ઇચ્છન્તિ । કુત્રચિત्
ધાવનસ્યર્થા ચલતિ । બાલકાઃ પ્રયત્નપૂર્વકં શીઘ્રતયા ધાવન્તિ ।

અથવા

એક બાલકઃ આસીત् । તસ્ય નામ એકલબ્યઃ આસીત् । સઃ
ધુનુર્વિર્દ્ઘાં પઠિતુમ ઇચ્છતિ સ્મ । એકદા સઃ દ્રોણચાર્યસ્ય સમીપમ् અગચ્છત्
અવદત् ચ । ‘ગુરુદેવ, અહમ् અપિ ધનુર્ધરઃ ભવિતુમ् ઇચ્છામિ ।

(બ) નીચે આપેલ નાટ્યાંશનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરો. (કોઈપણ એક) (05)

(૧) શિક્ષિકા : આમ् અસ્તિ । કિંજ્વત् કાર્યમ् અસ્તિ વા ?

સરિતા : આમ् અહં તયા સહ વાર્તાલાપં કર્તુમ् ઇચ્છામિ ।

શીલા : અમ્બ, કથમ् અસ્તિ સર્વ કુશલં વા ?

સરિતા : આમ् અહં કુશલિની ।

અથવા

(૧) ચન્દ્રગુપ્ત : આર્ય ચાણક્ય । શીતકાલઃ અસ્તિ ।

અનેષુ કમ્બલાન् વિતરતુ ।

ચાણક્ય : મહારાજ ! ઇદાનીમ् અહં કમ્બલાન્ મમ ગૃહં નયામિ ।

પ્રભાતે વિતરિષ્યામિ ।

ચન્દ્રગુપ્ત : તથા કરોતુ ભવાન् ।

(ત્રયાઃ ચૌરાઃ પ્રવિશાન્તિ)

(ક) નીચે આપેલા પદ્ધંડનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરો. (કોઈપણ એક) (06)

(1) કલિકાવૃન્દાં વિકસતિ લલિકાવૃન્દાં વિકસતિ
નિદ્રા તત્ત્રા ભગ્ના
જનતા કર્મણિવ લાના
સકલે નવ ઉલ્લાસઃ
વદને વદને હાસઃ ॥

અથવા

(1) એહિ સુધીર ! એહિ સુવિક્રમ !

ખેલનાઙ્ગણ ગઢ્ઘામ ।

ધાવન - કૂર્દન - ચલનૈઃ ખેલૈઃ

વજ્રકાયતાં વિન્દામ ॥

એહિ સુશીલે ! એહિ મૃણાલિનિ !

(સ) નીચે આપેલ જ્લોકપૂર્તિ કરો. (કોઈપણ એક) (04)

(1) ઘટં ભિન્દ્યાત ..... ભવેત् ॥

અથવા

(2) રે રે મશક.....નિદ્રાતિ ॥

પ્ર. 3 (અ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો. (કોઈપણ પાંચ) (05)

(1) જયન્તઃ કસ્ય પુત્રઃ ?

(2) પક્ષ ઉદ્યાને કિં કિમ् અસ્તિ ?

(3) દ્વિતીયઃ ચૌરઃ ચાણકસ્ય ગૃહે કાનિ વસ્તુનિ પશ્યતિ ?

(4) શારદા દેવી કસ્ય વિકાસં કરોતિ ?

(5) નદ્યાઃ તટે કસ્ય કૃષિવાટિકા આસીત् ?

(6) મિત્રાણિ તથા રિપવઃ કિમથં જાયન્તે ?

(બ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતીમાં લખો. (કોઈપણ પાંચ) (05)

(1) પુત્રીનું વસ્ત્ર કેવું છે ?

(2) જીવનમાં કોનું મહત્વ છે ?

(3) રથ કયાં જાય છે ?

(4) સવારના સમયે પંખીઓ શું કરે છે ?

(5) વિધાનસભાના અધિવેશનો કયાં થાય છે ?

(6) મગરે કોનો વધ કર્યો ?

પ્ર. ૪ (અ) નીચે આપેલા જોડકાં જોડો.

(05)

(અ) (બ)

(1) વિષ્ણુ પદં	-	(1) આપણું
(2) ગાંધી નગરં	-	(2) શુશ્રૂષામ्
(3) શ્રાન્તા	-	(3) હરિતનગરં
(4) અસ્માકમ्	-	(4) દુર્લભમ्
(5) સારવાર	-	(5) થાકેલી

(બ) નીચે આપેલ ખાલી જગ્યા પૂરો.

(05)

- (1) વિદ્યાભવને ..... નામ પરિષદ: કાર્યાલય: અસ્તિ ।
(2) દુઃખિત: સિંહ: ..... તટે અતિષ્ઠત् ।
(3) પાદપા: સ્વયં ..... ત જિઘ્રન્તિ ।
(4) ચતુર્મુખ: ..... અસ્તિ ।
(5) સ્મશાનત: એવ ..... વનમ् અગઢ્યત् ।

પ્ર.૫ (અ) નીચે આપેલ ગાધાંશ વાંચી તેની નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (05)

अहं बालकः । मम माता गृहकार्यं करोति । अहं तां
साहाय्यं करोमि । नववादनतः दशवादनपर्यन्तम् अध्ययनं
करोमि । सार्थ एकादशवादने भोजनं करोमि । अपादद्वाशवादने
विद्यालयं गच्चमि । तत्र अहं विविधान् विषयान् पठामि ।

પ્રશ્નો : (1) બાલક: કદા અધ્યયનં કરોતિ ?

(2) બાલક: કતિવાદને ભોજનં કરોતિ ?

- (3) બાળકઃ કદા વિદ્યાલયં ગઢ્છતિ ।
- (4) સઃ વિદ્યાલયં કિમ् પઠતિ ?
- (5) બાળકસ્ય માતા કિમ् કરોતિ ?
- (બ) નીચે આપેલાં વાક્યોનું સંસ્કૃત ભાષામાં અનુવાદ કરો. (03)
- (1) પેલી બુકરીઓ છે.
  - (2) ગાંધીનગરમાં વિશાળ અને સ્વચ્છ માર્ગો છે.
  - (3) માત્રવાળા દૂરથી આ બધું જોતો હતો.
- (ક) નીચે આપેલ સુભાષિત અનુવાદ કરી તેને સમજાવો. (03)
- (1) પુસ્તકેષુ હિ યા વિદ્યા પરહસ્તેષુ યદ્ ધનમ् ।
કાર્યકાલે સમુત્પન્ને ન સા વિદ્યા ન તદ્ ધનમ् ॥
- (દ) નીચે આપેલ વાક્યોનું સુંદર અક્ષરે અનુલેખન કરો. (02)
- ગાંધીનગરસ્ય સમીપે એવ વિશાળ ઇન્ડ્રોડા પક્ષિઉદ્યાનમ्
અસ્તિ । એતસ્મિન् સ્થાને ખગા:, પ્રાણિનઃ ચ નિજપર્યાવરણે એવ
નિવસન્તિ ।
- (ઈ) તમારી શાળામાં ઉજવવામાં આવેલા ‘રમતોત્સવ’ વિશે ચાર—પાંચ
વાક્ય લખો. (02)

ધોરણ - 8 અભ્યાસકુમ પ્રથમ સત્ર 2019-20 વિષય - ચિત્રકલા

માસ	વિષય	વિષયાંગ
જૂન	કેલિગ્રાફી / વર્ક રેખાંકન	કેલિગ્રાફીમાં જુદા જુદા આકારોનું રેખાંકન કરાવવું
જુલાઈ	અક્ષરલેખન રેખાચિત્ર ભાતચિત્ર વસ્તુચિત્ર (પદાર્થ ચિત્ર) ચિત્રસંયોજન	'A to Z' અને 'ક' થી 'શ' મૂળાકશો ડબલ અક્ષરોમાં દોરાવવા. માનવ આદૃતિઓના રેખાચિત્રોનું રેખાંકન કરાવવું. 8 સે.મીના માપનું વર્તુળ દોરાવી તેમાં ભૌમિતિક ભાત દોરાવી રંગપૂરણી કરાવવી. યથાર્થ દર્શન અને પ્રમાણમાપની સમજ આપી વસ્તુચિત્રના સાદા રેખાંકન કરાવવા. આકાશ, સૂરજ, પહાડ, વૃક્ષ, પ્રાણી, માઇલી, પાણી વગેરેનું આલેખન કરી ચિત્રસંયોજન તૈયાર કરી શેડોઝ કરાવવું.
ઓગસ્ટ	વસ્તુચિત્ર (પદાર્થચિત્ર) ચિત્રસંયોજન અક્ષરલેખન	ડબ્બો, બરણી, થર્મોસ, ક્રે-રકાબી અથવા ડોલ, લંબઘન, વોટરબેગ, ઘાલો અને બરણી જેવા આકારોના સમૂહનું પદાર્થચિત્ર દોરાવી તેમાં પેન્સિલ શેડોઝ કરાવવું. 'ડિકેટ રમતા ડિકેટર' નું રેખાચિત્ર દોરાવી તેમાં રંગપૂરણી કરાવવી. 'SAVE WATER' ડબલ અક્ષરોમાં દોરાવી પેન્સિલ શેડોઝ કરાવવું
સપ્ટેમ્બર	ચિત્રસંયોજન (સ્કૃતચિત્ર) ભાતચિત્ર	'પતંગ ચાગાવતા બાળકો' 'રંગોળી પૂરતી ખ્રી' અને વિષય પર ચિત્રસંયોજન તૈયાર કરાવી રંગપૂરણી કરાવવી. "રંગોળીની ભાત" બનાવી રંગપૂરણી કરાવવી.
ઓક્ટો.	અક્ષરલેખન ભાતચિત્ર	'SAVE EARTH' 'વધુ વૃક્ષો વાવો' ડબલ અક્ષરોમાં દોરાવીઝ કરાવવું. 15 x 15 સે.મી.ના માપનો સમચોરસ દોરી તેમાં કૂલ પાનના આકારોને એકબીજા સાથે ઓવરલેપ કરી રંગપૂરણી કરાવવી. 15 x 15ના સમચોરસમાં ભૌમિતિક આકારોનું ઓવરલેપિંગ કરી રંગપૂરણી કરાવવી.

ધોરણ - 8 અભ્યાસક્રમ દ્વિતીય સત્ર 2019-20 વિષય - ચિત્રકલા

માસ	વિષય	વિષયાંગ
		૧૫x૧૫ના સમયોરસમાં ભૌમિતિક આકારોનું ઓવરલેપિંગ કરી રંગપૂરણી કરાવવા
નવેમ્બર	ચિત્રસંયોજન ભાતચિત્ર	લંબયોરસ દોરી તેમાં સૂરજ, માછલી, પાણી, વૃક્ષ, કૂકો, ટેકરી જેવા આકારોનું ચિત્રસંયોજન તૈયાર કરી તેમાં પેન્સિલ શેડિંગ કરાવવું. સૂરજ, પાણી, કમળ, માછલી, પતંગિયું જેવા આકારો દોરી ચિત્રસંયોજન તૈયાર કરી પેન્સિલ શેડિંગ કરો. અર્ધવર્તુળમાં ભૌમિતિક આકારોનું ઓવરલેપિંગ કરી રંગપૂરણી કરવી.
ડિસેમ્બર	વસ્તુચિત્ર (પદાર્થચિત્ર) અક્ષરલેખન ચિત્રસંયોજન સસ્મૃતિચિત્ર	લોટો, ઈંટ, માટલી, સાવરણી અને કપડું જેવા આકારોના સમૂહનું ચિત્ર - પદાર્થચિત્ર દોરાવી તેમાં પેન્સિલ શેડિંગ કરાવવું. આ પદાર્થચિત્રનું સર્જનાત્મક ચિત્ર કેલિગાડિ સાથે બનાવી રંગપૂરણી કરાવવી. 'WOOD' અને 'સંગીત' ડબલ અક્ષરોમાં દોરાવી પેન્સિલ શેડિંગ કરાવવું. 'શમાયણાંપો પ્રસંગ,' 'કુવાડાંઠે પનિહારી' વિષય પર ચિત્રસંયોજન તૈયાર કરાવી પેન્સિલ શેડિંગ કરાવવું. સંગીતના સાધનો દોરાવી તેમાં પેન્સિલ શેડિંગ કરાવવું.
જાન્યુઆરી	પ્રકૃતિચિત્ર (નેચર) ભાતચિત્ર સ્પે વર્ક	'બારમાસીની ડાળી'નું પ્રકૃતિચિત્ર દોરાવી તેમાં રંગપૂરણી કરાવવી. ૮ સે.મી.ના માપના પટ્ટકોડામાં ઓવરલેપિંગ લાંતચિત્ર દોરાવી રંગપૂરણી કરાવવી. કાંડપેપર પર સ્ટેનસિલ બનાવવું અન તે સ્ટેનસિલ ના ઉપયોગ કરાવી સ્પેવર્ક કરાવવું અથવા પંખીનું ચિત્ર તૈયાર કરાવવું.
ફેબ્રુઆરી	ચિત્રસંયોજન પ્રકૃતિચિત્ર	'મોર'નું ચિત્ર દોરાવવું. (દશ સહિત) તરબુથ, પાણી, નાળિયેરના સમૂહનું વાસ્તવદર્શી પ્રકૃતિચિત્ર દોરાવી તેમાં રંગપૂરણી કરાવવી. આ પ્રકૃતિચિત્રનું સર્જનાત્મક ચિત્ર કેલિગાડિ વર્ક સાથે દોરાવી રંગો પૂરાવવા.
માર્ચ	કાફટ વર્ક (લેટરબોક્સ)	કાર્ડબોર્ડ અથવા પૂંડામાંથી લેટરબોક્સ બનાવવું.
એપ્રિલ	પુનરાવર્તન	પુનરાવર્તન

ધોરણ - 8
વિષય : ચિત્રકલા

પ્રથમ અને દ્વિતીય સત્ર પરીક્ષા
લેખિત પરીક્ષાનું માળખું
વર્ષ : 2019 - 20

કુલ ગુણ - 40

પ્ર. ૧ ભાતચિત્ર (રંગપૂરણી ફરજિયાત) (ગમે તે એક) (25)

પ્ર. ૨ (અ) ગમે તે એક દોરવું (પેન્સિલ શેડિંગમાં) (15)

- (1) ચિત્રસંયોજન
- (2) અક્ષર લેખન
- (3) સ્મૃતિચિત્ર